

Delta i debatten, skriv til oss!

Send ditt innlegg til debatt@nationen.no. Innlegg kan også sendes pr. post til

Nasjonen, Postboks 9390 Grønland, 0135 Oslo. Mer konvoluttet «debatt». Innlegg som sendes elektronisk blir prioritert.

Kronikk: Max 5000 tegn med mellomrom. Leserinnlegg: Max 2500 tegn med mellomrom. Kun bestilte kronikker honoreres.

Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere og forkorte innsendt stoff og til å publisere det elektronisk.

Ungdomsbedrift: Flere av dem som har drevet ungdomsbedrift etablerer egen virksomhet senere. I 2007 deltok Linda Jacobsen (t.v) og Siw Skoglund i «Bygdagott» i NM for ungdomsbedrifter. FOTO: GEIR NORLING

JORDBRUK

Ingen alternativer til grasetere

Kjøttproduksjon er ressurskrevende og medfører større klimagassutslipp enn korn- og grønnsaksproduksjon. Men norsk landbrukspolitikk har som mål å produsere de produktene norske forbrukere etterspør, og som det er naturlige forutsetninger for å produsere i Norge. Liv Thoring i Framtiden i våre hender (FIVH) utfordret meg om klimagassutslipp og kjøttforbruk i Nationen 17.11. Hun mener norsk landbrukspolitikk stimulerer til økt kjøttforbruk.

To tredeler av det landbruksarealet er grasmark og bare egnet for det. I tillegg har vi store ressurser i utmarksbeiter. Dette graset kan bare bli menneskemat ved hjelp av grasetende dyr som sau, ku og geit. Alternativet er at dette graset råtner og frigir CO₂ – uten å ha vært til nytte for matproduksjon.

Hvis FIVH mener det skal være politisk bestemt hva folk skal spise, blir politikken tillagt en stor større rolle enn jeg synes er naturlig. Vi påvirker forbruket gjennom et stort utvalg av produkter. Men FIVH har rett i at norsk jordbrukspolitikk påvirker prisene i Norge. En sentral del i norsk jordbrukspolitikk er å ta ut en høyere produktpris enn det som er på det internasjonale markedet. Dette gjelder i hovedsak for kjøtt og melkeprodukter. For frukt og grønnsaker har vi begrenset med grensetoll, om noe i det hele tatt. Statistikken viser at kjøtt er relativt sett dyrere i forhold til grønnsaker i Norge enn det er i andre europeiske land. I den grad norsk politikk påvirker forbrukerne, er det etter FIVHs ønsker.

Vi har ikke et statlig opplysningskontor for kjøtt i Norge. Opplysningsvirksomheten i landbruket er i hovedsak finansiert av en lovfast omsetningsavgift som betales av produsentene, og kontorene styres av næringsens organisasjoner. Derimot er Opplysningskontoret for frukt og grønt det eneste av opplysningskontorene som i tillegg til å bli finansiert med avgift også mottar statsstøtte.

Lars Peder Brekk
Landbruks- og matminister

Entreprenørskap i utdanning

Det sikreste vi vet om fremtiden er at verden Trøndelag, Norge eller verden blir som i dag. Vi vet også med sikkerhet at en stor del av fremtidens arbeidsplasser ennå ikke er skapt. Det er dem som går på skolen i dag som vil ha hovedansvaret for den videre utviklingen av både offentlig og privat sektor i Trøndelag i fremtiden. Over hele landet jobber lokalsamfunn for å legge til rette for nyetableringer og utvikling av eksisterende arbeidsplasser. De vet at dette vil være en forutsetning for at de skal være levedyktige i fremtiden. Med den kunnskapen vi har om hva som faktisk virker, koker det ned til et enkelt spørsmål: Har vi har råd til å la være?

Østlandsforskning har på oppdrag fra Ungt Entreprenørskap Norge og hovedorganisasjonen Virke gjennomført en undersøkelse på egenetablering blant personer i alderen 24–25 år. 17 prosent av dem som har drevet Ungdomsbedrift (UB) har etablert egen virksomhet, mot 13 prosent i kontrollgruppen. Dette gir en forskjell på 30 prosent i etableringsrate – en signifikant forskjell som representerer svært mange bedrifter og arbeidsplasser. Undersøkelsen viser også at 33 prosent av tidligere UB-elever har lederansvar i dag – mot 25 prosent i kontrollgruppen. 46 prosent av UB-deltakerne ønsker å bli selvstendig nær-

BLITT SÅNN

«Undersøkelsen viser at entreprenører ikke er født sånn, men blitt sånn.»

ringsdrivende – mot 39 prosent i kontrollgruppen.

Undersøkelsen viser at entreprenører ikke er født sånn, men blitt sånn, og at entreprenørskap er en muskel som kan og må trenes, på linje med annen kunnskap og ferdigheter. Vi trenger flere med sterke entreprenørskapsmuskler i fylkene våre. Økt verdiskaping for den enkelte og for Trøndelag avhenger av at enkeltindivider ser muligheter i seg selv og rundt seg – og gjør noe med dem. Da må vi legge til rette for at de som er unge får holdninger og kompetanse som gir de beste forutsetninger for at de – og vi – skal lykkes. I forrige skoleår var det bare hver femte elev av et årskull i de videregående skolene i Trøndelag som fikk tilbud om Ungdomsbedrift. Dette er altfor lavt! Alle elever fortjener et tilbud om entreprenørskap i sin utdanning, ikke bare de som er så heldige å ha en brennende engasjert lærer eller en visjonær rektor ved skolen.

Det finnes gode eksempler på både kommuner og fylker som tar dette på alvor, og har innarbeidet entreprenørskap i utdanning som en gjennomgående satsing i sine planer og prioriteringer – men flere må komme med! Vi trenger en kultur for entreprenørskap ved den enkelte skole, i hver enkelt kommune. Østlandsforskningens rapport om etableringseffekt blant tidligere UB-elever er første løypemelding om hva som skal til for å lykkes.

Holdninger og kultur vedtas ikke; det skapes over tid gjennom klare prioriteringer, kontinuerlig arbeid og dyktiggjøring av

de ansatte. Kommunestyrene må sette krav til sine skoler, mål må formuleres for satsingen og resultater må måles. Lærere må gis grunnleggende kunnskap om pedagogisk entreprenørskap og hvordan læringsarenaene kan inkludere samfunns- og arbeidsliv. Kommune og fylke må som arbeidsgiver legge til rette for etter- og videreutdanning av sine lærere, mens staten må holde trykk på arbeidet med å inkludere entreprenørskap som en naturlig del av lærerutdanningen.

Satsingen på entreprenørskap i utdanning er nedfelt i regjeringens «Handlingsplan for entreprenørskap i utdanning 2009-2014». Ungt Entreprenørskap har med forankring i denne handlingsplanen utviklet et tyvetalls programmer og aktiviteter for entreprenørskap i hele utdanningsløpet, fra barneskole til høyere utdanning. I de laveste årstrinnene handler det om å utvikle holdninger og kultur, mens kunnskap og kompetanse om bedriftsetablering kommer som en naturlig progresjon i ungdomsskolen og videre oppover i utdanningsløpet. Alle programmene er forankret i Kunnskapsløftet.

En undersøkelse utført av hovedorganisasjonen Virke og Utdanningsforbundet blant lærere, viser at kun 30 prosent av respondentene sier det er formulert mål for arbeidet med entreprenørskap ved deres skole. Kun 14 prosent av respondentene sier de vet nok til å legge til rette for entreprenørskap i undervisningen. Man kan velge å tolke disse svarene deprimert. Vi velger derimot å se det som et enormt

potensial for fremtidig verdiskaping, og at vi samlet sett fortsatt er i oppstarten av satsingen på entreprenørskap i utdanning.

Arbeid med ungdomsbedrift gir konkret kunnskap om bedriftsetablering, men erfaringen bidrar også til å utvikle personlige egenskaper og holdninger. Vi har dokumentasjon på at programmene øker elevenes bevissthet på egne talenter og muligheter, og gir positiv effekt på trivsel og motivasjon i skolehverdagen. Det er lett å se en sammenheng til at dette kan redusere antallet som faller fra i videregående skole. Når rundt én tredel av elevene ikke fullfører videregående opplæring, er det alvorlig – mest for den enkelte, men også for oss som har en kunnskapsbasert økonomi. Samfunnsregnskapet fra Senter for økonomisk forskning gir klar tale; Dersom andelen som gjennomfører videregående opplæring øker fra 70 til 80 prosent, blir den samfunnsmessige gevinsten 5,4 milliarder kroner årlig! På individnivå utgjør dette en offentlig nettogevinst på kr 150.000 kroner for kvinner og 390.000 for menn (forskjellen skyldes at kvinner i større grad jobber deltid).

Vi utfordrer skoleeierne i Trøndelag til å gjøre de nødvendige vedtak og tiltak for å få fart på entreprenørskapsatsingen i fylkene våre. Vi har ikke råd til å la være!

Ingvild Kjerkol
Styreleder i Ungt Entreprenørskap Trøndelag
Anne Marit Igelsrud
Daglig leder i Ungt Entreprenørskap Trøndelag